

O vánoční zprávě, že jsme volní

Iz 9,1-6: *Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo; nad těmi, kdo sídlí v zemi šeré smrti, zazáří světlo. Rozmnožil jsi národ, rozhojnil jsi jeho radost; budou se před tebou radovat, jako se radují ve žních, tak jako jásají ti, kdo se dělí o kořist. Neboť jeho břemene a hůl na jeho záda i prut jeho poháněče zlomíš jako v den Midjánu. Pak každá bota obouvaná do válečné vřavy a každý plášť vyválený v prolité krvi budou k spálení, budou potravou ohně. Neboť se nám narodí dítě, bude nám dán syn, na jehož rameni spočine vláda a bude mu dáno jméno: „Divuplný rádce, Božský bohatýr, Otec věčnosti, Vládce pokoje.“ Jeho vladařství se rozšíří a pokoj bez konce spočine na trůně Davidově a na jeho království. Upevní a podepře je právem a spravedlností od toho času až navěky. Horlivost Hospodina zástupů to učiní.*

Ga 4,4-7: *Když se však naplnil stanovený čas, poslal Bůh svého Syna, narozeného z ženy, podrobeného zákonu, aby vykoupil ty, kteří jsou zákonu podrobeni, tak abychom byli přijati za syny. Protože jste synové, poslal Bůh do našich srdcí Ducha svého Syna, Ducha volajícího Abba, Otče. A tak už nejsi otrok, nýbrž syn, a když syn, tedy z moci Boží i dědic.*

Autor těchto řádků slavení Vánoc ještě neznal (s tím lidé začali až o pár set let později). Ovšem Ježíšovo narození zmiňuje a snaží se popsat, čím je důležité: *Když se naplnil čas, narodil se Ježíš. Stalo se to proto, že chtěl Bůh dát otrokům svobodu. To se dělá tak, že se otrok koupí ("vykoupí") a nechá se jít. Aby však někam nezabloudil a brzy neskončil v nějaké nové otročině, musíte ho trochu vybavit. Což Bůh udělal.*

Takhle to apoštol napsal. Je to trochu jiný obrázek, než bývá na vánočních pohlednicích, kam se otroci zpravidla nemalují. Ale ty, kdo znali Bibli, ta slova asi nepřekvapila. Vždyť se tam líčí, jak už kdysi dávno povolal Bůh Mojžíše, ať vyvede jeho lid z otroctví a dovede jej do zaslíbené země. Šli do té země strašně dlouho, naráželi přitom na mnoho těžkostí a velmi jim to nevyhovovalo. Už by tam bývali rádi byli, ale museli se porvat s těmi životními těžkostmi.

Když tam pak jejich potomci přece jen přišli, čekaly je zas jen další těžkosti: buď úplně stejné, jako zažívali jejich rodiče, anebo úplně jiné, které dosud neznali. Velmi jim to nevyhovovalo, že to není ráj na zemi, a hledali viníky, kdo za to může, ale i když nějaké našli a ukázali na ně, ráj na zemi to pořád nebyl.

„Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo,“ komentoval to tehdejší i pozdější dění pradávny prorok Izaiáš: lidi mají k dispozici tu tmu (a pátrání, kdo za ni může), ale světlo přijde od Boha a spolu s tím Božím světlem snad i radost.

Otrokům dáte svobodu tak, že je koupíte a necháte jít. To Bůh udělal (levné to nebylo, stálo ho to mnoho) a dopřál nám, ať vyrazíme, kam nám bude libo. Je to opojné, když můžete, co chcete, a nikdo vám nebrání. Dost lidí s tím vystačí a není se co divit, ale ta Boží akce jde dál. Pro bývalé otroky je tu nabídka, jak jít k pokoji, právu a spravedlnosti Božího kralování. Pojdte, jestli chcete.

Dost na té cestě k pokoji a právu bloudili, však víte. Dostali na pomoc od Boha smlouvu, že je neopustí. Začali jí říkat zákon – a slibovali si od něj, že jim posvítí na cestu a ochrání je před nejhoršími nápady, které se cestou objeví. Těch nebezpečí bylo však tolik! Na každé se snažili připravit, až se do těch předpisů zapléтали a nakonec je cítili už ne jako pomoc, ale jako přítěž, jež vám na cestu moc neposvítí. Už to nebyla smlouva, o kterou se můžete opřít, už to vnímali víc jako klacky pod nohy a bič. A tak, když se naplnil čas, poslal Bůh svého syna, podrobeného zákonu, a poslal jej proto, aby ty ostatní z toho trápení dostal ven.

Od apoštolových dob uběhlo dvacet století. Teď jsme tu my, jedna z nejbohatších generací v dějinách, a žijeme v jednom z nejbohatších koutů světa. Tak jak jsme na tom se svobodou a co ten pokoj a spravedlnost? Máme nesrovnatelně větší možnosti než lidé před námi nebo v chudých zemích a volní jsme nebývale, ale pořád jsme poddáni pravidlům, z nichž není úniku: běhu času a všelijakým zákonitostem a

tlakům a sklonům. V práci být úspěšní, ve vztazích neodolatelní, ve společnosti uznávaní a tak dále – a při všech těch tlacích doby a společnosti ještě abyste nesli tíhu životních malérů, na něž člověk bývá sám. Nemusíme tomu říkat zrovna otroctví. Na názvu nesejde. Důležité je, že i do toho přicházejí Vánoce:

Narodil se Boží syn, tak jako se rodí všichni lidé. Nesl lidský úděl, zažil, co člověku bere svobodu, ale nedal si ji vzít. Necouvl před tím, čeho se obáváme: před ponížením a pak ani před smrtí. A synovského Ducha tohoto Božího syna nám dal Bůh do srdcí jako navigaci, povídá v dopise apoštol. Jsme děti a tedy i dědicové Boží a nikdo kromě Boha (jenž nás vykoupil) na nás nemá právo.

Duch synovství (neboli Boží navigace k zaslíbené zemi), to je něco jiného než všechny ostnaté dráty, co nám omotávají duši – kupříkladu genetická výbava a následky výchovy a viditelní politici a neviditelné ruce a dobové nálady a vlastní pachtění, jak si zajistit nebo vylepšit život, a pošramocená minulost a nepovedené vztahy a lidská nepřízeň a tak dál – to všechno se na nás podepíše a ovlivní nás, avšak nic z toho si nezaslouží, abychom tomu byli otrocky či osudově poddáni.

Bůh nás vykoupil a vypravil do života (se všemi těžkostmi, které život obnáší). Nejsme ničí otroci, jsme přece přijati za Boží děti a tedy i za dědice zaslíbené země.

„Lid, který chodí v temnotách, uvidí velké světlo,“ komentoval to dění dávný prorok: lidi mají k dispozici tu tmou (a hádky, kdo za ni může), a světlo přijde od Boha – světlo Boží spravedlnosti a pokoje. Jste dědicové tohoto slíbeného cíle a na cestu vám svítí Boží naděje, tak za ní svobodně, neotrocky pojďme.

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj, protože Bůh nás má rád. Zemi a lidské vztahy sice přikrývá temnota a národy soumrak, ale můj Bůh září do mých temnot.

Veselým i smutným se na nebi rozsvítila hvězda, jež ohlašuje,
že nám všem, trochu vlkům a trochu beránkům,
poslali od nebeského dvora nikoli zlověstnou obsílku,
ale pomocnou ruku a k tomu vzkaz:
Pojďte se nebát a žijte spolu rádi!

Tak tu Boží nabídku přijměme,
pojďme se nebát a žijme sami i pohromadě rádi
a vánoční hvězda ať nám připomíná,
že nás na každém kroku provází Boží láska a milosrdenství. Amen.